

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

АБЫЛАЙ ХАН АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҚАТЫНАСТАР ЖӘНЕ ӘЛЕМ ТІЛДЕРІ УНИВЕРСИТЕТІ

«Бекітемін»
ҚазХҚ және ӘТУ оқу ісі жөніндегі
Проректоры, пед.ғ.д., профессор
Чакликова А.Т.

«8D023 Тіл және әдебиет» «8D02301 – Аударма ісі» дайындау
бағыты бойынша докторантураға қабылдау емтиханының
БАҒДАРЛАМАСЫ

Алғы сөз

Емтихан мақсаты

«8D023 Тіл және әдебиет» «8D02301 – Аударма ісі» дайындау бағыты бойынша докторантура бағдарламасын оқуға қажетті біліктілік деңгейі мен теориялық және практикалық міндеттерді шешуге және аударма мәселелері бойынша ғылыми ізденіске қабілеттілігін анықтау.

Емтиханды өткізу тәртібі.

«8D023 Тіл және әдебиет» «8D02301 – Аударма ісі» дайындау бағыты бойынша докторантураға қабылдау емтихан сұрақтары қазіргі аударматанудағы басты концепциялар, бағыттар мен теорияларды, сонымен қатар, аударма теориясы мен практикасы және зерттеу әдістері мәселелері мен болашақта даму перспективаларын қамтиды.

Қабылдау сынақтары:

- емтихан сұрақтарына ауызша жауап беру – 50%;
- зерттеу жобасын қорғау – 40%.
- мотивациялық эссе – 10 %;

Емтихан тапсыру түрлері – аралас, ауызша, жазбаша.

Емтихан 3 сұрақтан тұрады::

- 1 сұрақ – теориялық;
- 2 сұрақ – теориялық;
- 3 сұрақ – болжанып отырған докторлық диссертацияның зерттеу жобасы.

1. Емтихан сұрақтарына ауызша жауап беруді бағалаудың критерийлері мен параметрлері (мақс. 60 балл):

1. Сұрақты толық баяндау 0-10 балл
2. Сұрақтың мазмұнын терең түсіну (талдай алу және қорыта алу) 0-15 балл
3. Логикалық құрастыру және жауапты дәйектей алу, терминологиялық нақтылық 0-15 балл
4. Әдістемелік категорияларды білу және анықтамалардың нақтылығы 0-10 балл
5. Үздік және жеке педагогикалық тәжірибеге сүйену. 0-10 балл

2. Болжанып отырған докторлық диссертация жобасын қорғауды бағалаудың критерийлері мен параметрлері (мақсат 40 балл);

Зерттеу жобасы оқуға түсушінің таңдауына қарай қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде құрастырылады.

Көлемі 7 беттен аспайтын, А4 в Word форматында, бір интервал.

Зерттеу жобасы құрылымының үлгісі:

- Тақырыптың өзектілігі
- Зерттеудің объектісі
- Зерттеудің пәні
- Зерттеудің мақсаты
- Зерттеудің міндеттері
- Тақырыптың зерттелу дәрежесі
- Зерттеудің материалдары
- Зерттеудің теориялық-әдістемелік негізі
- Зерттеудің әдістері мен тәсілдері
- Зерттеудің ғылыми жаңалығы
- Зерттеудің теориялық маңыздылығы
- Жұмыстың құрылымы мен жоспары
- Әдебиеттер

Зерттеу жобасын бағалау мыналардан тұрады:

құрылымға талаптар негізінде жобаны бағалау, оқуға қабылданушының жобаны қорғау барысында берген жауаптарын бағалау;

3. Мотивациялық эссені бағалау критерийлері мен параметрлері (мақсат 10 балл)

Мотивациялық эссе оқуға қабылданушының таңдауы бойынша қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде құрастырылады;

Көлемі 2 беттен көп емес, А4 в Word форматында, бір интервал.

мотивациялық эсседе келесі сұрақтарға жауаптар табылуы тиіс:

Сіз неге дәл осы оқу орнын таңдадыңыз?

- Қалай және неге осы білім беру бағдарламасы Сізге қызық болды (мамандану)?

- Бұл қызығушылықты Сіз қалай жариялай аласыз?

- Сіз қандай карьералық перспективаларды қарастырасыз? Сіз қандай курстар /пәндерді оқытқыңыз келеді?

- Сіз қандай дағдыларды және жеке персоналдық сапаларды меңгергенсіз?

- Сіздің жетістіктеріңіз бен тәжірибеңіз қандай ? Сіз таңдаған мамандықты дамытуға Сіздің жеке қосқан үлесіңіз ?

- Өмірдегі өзіңіздің жеке басыңыздың күшті жақтарын қалай көрсетесіз?

Өткізілген емтиханның қорытындысы бойынша комиссия қорытынды балл қояды (мақ 100 балл).

**«8D023 Тіл және әдебиет» «8D02301 – Аударма ісі» дайындау
бағыты бойынша
докторантураға қабылдау емтихан сұрақтары**

1. Аударманың лингвистикалық теориясының басты концепциялары (В.Н. Комиссаров, Дж.К.Катфорд және т.б.). Аудармадағы тілдік бағытқа сыни пікірлер.
2. Қазіргі аударматанудағы эквиваленттіліктің деңгейлері және түрлері. Эквиваленттілік және адекваттылық.
3. Аударма үрдісінің үлгілері: семантикалық, жағдаяттық, трансформациялық, психолінгвистикалық, коммуникативті, ақпараттық
4. Көркем аударманың ерекшеліктері. Көркем әдебиет аудармаларында ұлттық реңкті сақтау мәселесі
5. Балалар әдебиеті аудармасының ерекшеліктері. Балаларға арналған шығармалардағы бейнелеуіш сөздерді аудару мәселелері.
6. Поэтикалық аударма ерекшеліктері. Түпнұсқа поэтикалық мәтіндегі поэтикалық сингармонизм қағидасын аудармада беру жолдары.
7. Аударманың трансформациялық теориясы мен үлгісі (И.В.Ревзин, Ю.Найда). Өртүрлі тілдердегі негізгі құрылымдардың аудармасын талдаңыз.
8. Мәтін және аударма. Мәтіннің негізгі белгілерін аудармада сақтау мәселесі. Мәтін стилистикасы және аударма.
9. Көркем шығармаларды аударудағы лингвоэстилистикалық ерекшеліктер.
10. Ресми-іскерлік құжаттарды аудару ерекшеліктері.
11. Интертекстуалды элементтерді категориялау және оларды аудару жолдары.
12. П.Ньюмарктің аударма теориясы: коммуникативті және семантикалық әдістер. Мағынаның кешенді сипатын талдаңыз (лингвистикалық, референциалды, интенционалды және т.б.)
13. Аударманың прагматикалық аспектілері. Аудармадағы прагматикалық бейімдеудің түрлері. Адресанттың коммуникативті интенциясы.
14. Аударманың әлеуметтік лингвистикалық аспектілері. Аудармада әлеуметтік шарттасқан тілдің түрленуінің (вариативтілігінің) көрініс табуы.
15. Аударманың гендерлік аспектілері. Аудармада гендерлік реңктегі тілдік бірліктерді және мәтіннің гендерлік сипатын беру жолдары.

16. Лингвомәдениеттану және мәдениаралық коммуникация - аударманың интерпретациялық негізі.

17. Аударманың танымдық және лингвомәдени аспектілері. Аударма барысындағы лингвистикалық кедергілердің факторлары. Баламасы жоқ сөздерді аударудың басты жолдары.

18. Аудармада ақпараттың сәйкестігін қамтамасыз ету барысында кездесетін лингвомәдени кедергілер.

19. Аудармадағы аударылуы мүмкін емес сөздер. Реалиялар классификациясы. Реалияларды аудару тәсілдері. (Влахов, Флоринжәне т.б.)

20. Мәдениаралық коммуникация және аударма. Мәдениаралық диссонанстар. Аудармада мәдениетаралық асимметрияны жою жолдары.

21. Фразеологизмдерді аудару барысындағы кедергілердің когнитивті-лингвомәдени шарттылығы. Фразеологизмдерді аударудағы басты қиындықтар және оларды аудару жолдары.

22. Аударманың когнитивті-коммуникативті концепциясы (Кунанбаева С.С.)

23. Концепт аударма бірлігі ретінде. Аудармада концептіні берудегі танымдық және лингвомәдени бағыт.

24. Концептілерді семантикалық және когнитивтік тұрғыдан зерттеу аударматанудың теориялық және қолданбалы негізі ретінде.

25. Аударманың интерпретативті теориясы мен үлгісі (Д.Селескович и М.Ледерер). Аударма деңгейлері және сөздің актуалданған мағынасы.

26.. Ілеспе аударманың психолингвистикалық негіздері. Ілеспе аударманы үлгілеу.

~~27. Ілеспе аудармадағы ықтималды болжаудың психолингвистикалық негіздері.~~

~~28. Ақпаратты аудармаға қол жеткізу, мағыналық қатынастың~~
сараптаманы қолдану. Дискурста аударма сараптамасының лингвистикалық және экстралингвистикалық сипаттамасы.

29. Интерактивті қатысым және аударма барысында қиындықтар туғызатын әртүрлі тілдердегі дискурста кездесетін мағынаны беру мен оны түзудегі мәдени жағдаймен байланыстағы айырмашылықтар.

30. Аударма стратегиялары ұғымы. Аударма стратегиялары классификациясы (Х.Крингс, И.С.Алексеева). Аудармадағы стратегиялардың түрлері.

31. Аударманың лексикографиялық аспектілері. Екі тілді сөздіктерді құрастыру қағидаттары. Аударма нұсқаларының сөздіктегі баламалардан ауытқу себептері.

32. Аудармада ақпараттың сақталуын анықтау сараптамасы. Аудармадағы ақпарат түрлері. Аудармашының ақпараттық қоры.

33. Машиналық аударма. Машиналық аудармадағы барабарлық.

34. Бұқаралық коммуникациядағы тіл. Медиа аударма - медиалингвистиканың құрамдас бір бөлігі.

35. Аудио- визуалды аударма түрлері. Субтитрлер аударма түрі ретінде. Аудио- визуалды мәтіндердің аударма эквиваленттілігі.

36. Кәсіби маңызы бар аударма біліктіліктері. Аудармашының Еуропалық кәсіби біліктілік үлгісін осы мамандықтың басқа да үлгілерімен салыстырыңыз.

37. Аудармашының кәсіби біліктілік үлгісі. Аудармашының кәсіпке бағытталған құзыреттер (КБК), кәсіпке негізделген құзыреттер (КНК), Кәсіпті айқындаушы құзыреттер (КАК) (акад. С.С.Кунанбаева бойынша).

Әдебиеттер:

1. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. Учебное пособие. – М.: ЭТС, 2002. – С. 326
2. Комиссаров В.Н. Лингвистика перевода – М., 1980
3. Дж.К.Катфорд Лингвистическая теория перевода – М., 2004
4. Швейцер А. Д. Теория перевода (статус, проблемы, аспекты) – М., 2009
5. Федоров А.В. Общая теория перевода – Спб., 2002
6. Сапогова Л.И. Переводческое преобразование текста Учебное пособие М., 2009 – 315с.
7. Текст и перевод / В.Н.Комиссаров, Л.А.Черняховская, Л.К.Латышев и др. - М.: Наука, 1988. - 165 с.
8. Глазкова М.Ю., Стрельцов А.А. Перевод официально-деловой документации. Учебное пособие – Ростов-на-Дону, 2011
9. Иванов А.О. Безэквивалентная лексика Спб, 2006
10. Влахов С.И., Флорин С.П. Непереводимое в переводе М., 1973
11. Латышев Л.К. Технология перевода. – М., 2000
12. Латышев Л.К., Семенов А.Л. Перевод теория, практика и методика преподавания - М., 2007 – 191с.
13. Ментальность, коммуникация, перевод - Сб.статей М., 2008
14. Кунанбаева С.С. «Концептологические основы когнитивной лингвистики в становлении полиязычной личности», Алматы, 2017.
15. Миньяр-Белоручев, Р.К. Теория и методы перевода. / М., 1996.
16. Алексеева И.С. Введение в переводоведение - М., 2004 - 352 с.
17. Перевод как межкультурная коммуникация //Перевод и коммуникация / Отв. редакторы: А.Д.Швейцер, Н.К.Рябцева, А.П.Василевич. - М., 1996.
18. Фененко Н.А. Социокультурные аспекты перевода. – Воронеж, 2001
19. Кирилина А. В. Гендер: лингвистические аспекты. – М., 1999
20. Чернов Г.В. Основы синхронного перевода – М., 1987

21. Ислам А. Илеспе аударма негіздері А., 2012
22. Егорова М.А. Дискурс и текст в аспекте перевода. – М., 2003'
23. Добросклонская Т.Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ. М., 2008.
24. Тютөбаева А.М., «Моделирование перевода телевизионных информационно-новостных текстов» - диссертация на соискание ученой степени PhD по специальности «Переводческое дело», Алматы, 2014.
25. Bell A. The Language of News Media. Oxford, 1991
26. Delisle, J. (1998). Translation: an Interpretive Approach. (Translation Studies, No. 8) University of Ottawa Press
27. Lederer, M. (1998). The Interpretive Theory of Translation: a brief survey. Publicos de la Ciudad de Buenos Aires.
28. Newmark, P. Approaches to Translation -Oxford, 1981.-365 p.
29. Seleskovitch D. Interpreting for International Conferences – Problems of Language and Communication, Washington DC, Pen and Booth (first published in French «L'interpretedans les conferences internationales: problèmes de langage et de communication»), P. 1968.
30. Lederer M. "Simultaneous Interpretation – Units of Meaning and Other Features", Gerver, D. & H. W. Sinaiko (eds) Language Interpretation and Communication, New York: Plenum Press, 1978и др